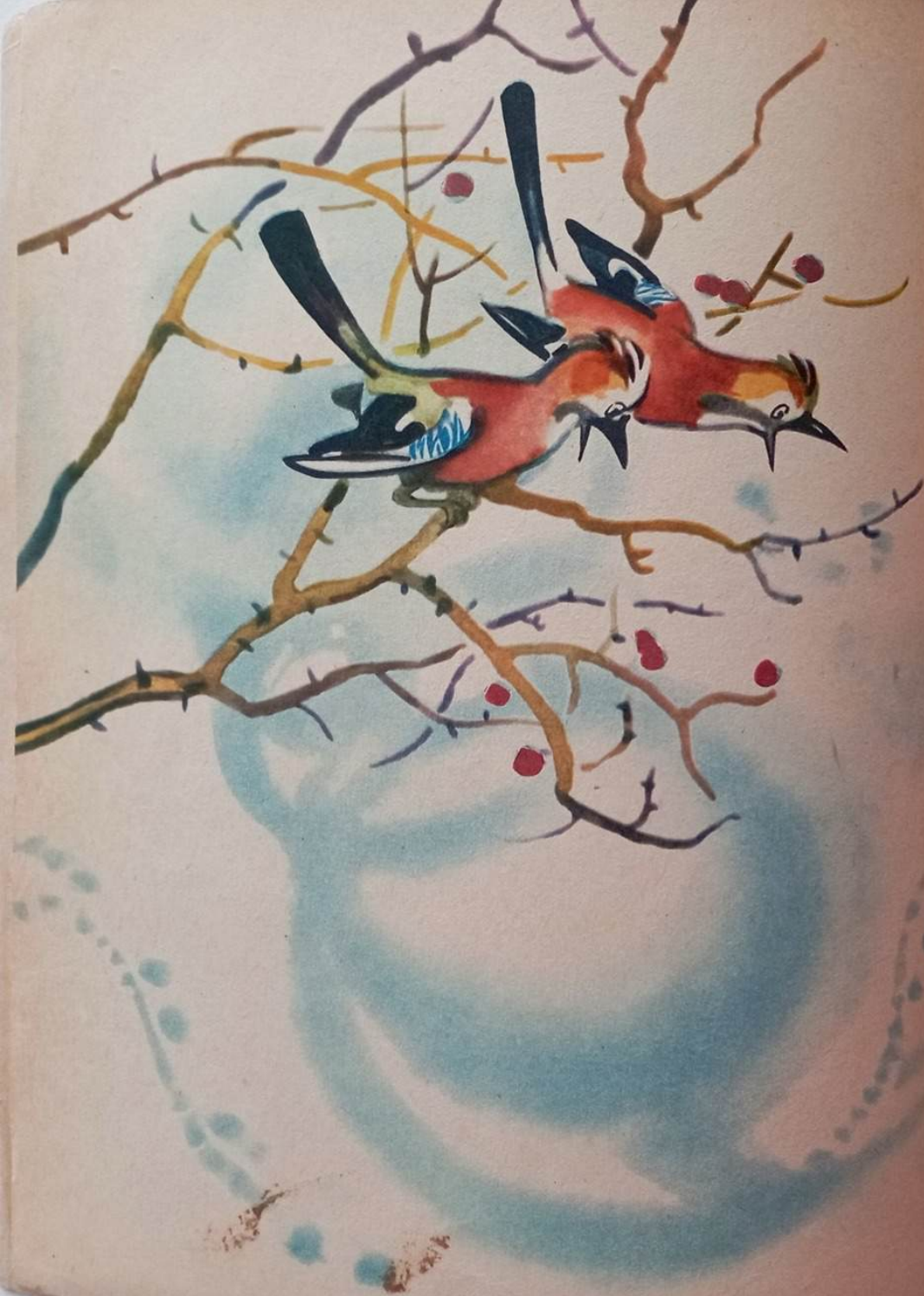

Уж 7
5 94

ОЛЕГ
БУЦЕНЬ

СОЛОДКИЙ
ДОЩ

ЯК ПРИХОДИТЬ ВЕСНА

Зустрілись якось на кущі глоду дві сойки.

Одна каже:

— Ну й холоднеча! Забарилася весна, не йде до нас.

А друга їй:

— Напевно, десь у снігу загрузла, не добереться ніяк.

І справді, розгулялась наостанку зима. То лютим вітром подме, то віхолу напустить — жбурляє пригорщами снігу. То затягне небо густими хмарами — ясному сонечку годі й пробитися. Сутужно птахам, важко в такий час відшукувати їжу.

Перша сойка каже:

— Щоранку сиджу на верхівці дуба, все весну виглядаю.

— І я, — мовить друга, — вже всі очі видивила. Моя сосна вища за твій дуб. Вона і на пагорку стоїть — однак не видно весни.

— І дарма ви там сидите, — почувся нараз тоненький голосок.

Озирнулися пташки, бачать: коло пенька вистромився з-під снігу пролісок. Зелененький, тендітний такий і киває до них білою голівкою:

— Ви краще на землю подивіться!

Глянули сойки на землю, а воно й справді: проліски на снігу то тут, то там видніють.

Ось як непомітно весна підкралася!

Змахнули весело крилами пташки і полетіли в ліс розповісти подружкам цю радісну новину.

СОЛОДКИЙ ДОЩ

Скінчилася зима. Прокинувся муравлик від довгого сну. Поворушив мляво рудими вусиками, випростав лапки — час за роботу братися. Побіг на розвідку.

Як гарно навколо! Сніг недавно зійшов, приємно парувогка земля. Заспівали пісень дзвінкоголосі пташки. То там, то тут зеленіє перша травиця. А ось вилізла з моху волохата квітка сон.

— Ой, як ти мене налякала! — зупинився на хвилику перед нею муравлик. — Думав, потвора яка. Зараз і кінець мені буде. Поворушив невдоволено вусиками і поповз собі далі. Коли це згори щось йому ляп! Краплина. Та яка ж велика! Мало не прибила бідолаху.

Обтрусився муравлик і щодуху додому. Прибіг у мурашник, репетус:

— Закривайте мерщій входи: дощ починається!

І такий галас учинив — уся мурашва позбігалась. Заметушилась. Нумо входи-виходи закривати, щоб вода у мурашник не просякла.

Коли хтось каже:

— Братця! А наш муравлик від дощу солодкий. Ось покуштуйте його.

Кинулась мурашва до нього, обнюхують, смакують — справді солодкий!

— Де ж ти солодкий дощ бачив? — питають. — На небі ні хмаринки не було.

— Не знаю, — ніяковіє муравлик. — Я під березою біг. А мене щось мокре зверху лясь!

— Так то ж не дощ, а берізчині сльози. Сік капає. Ану, веди нас туди.

І побігли за муравликом по березовий сік.

Стоїть береза в лісі. Кап-кап-кап, — на сухе листя скидає великі краплини соку. Кажуть: то береза плаче. Чого? Від тепла, від сонця, від радості, що знову весна прийшла. Тому і сльози солодкі.

ХИТРА КВІТКА

Ходить дівчинка по лісі, кожній гарній квітці вклоняється. Вже чималий букет назбирала. Квіти хоч і непоказні, зате духмяні — всі лісові пахощі в них.

А сонце все нижче й нижче до обрію хилиться, скоро й день кінчиться, час додому вертати.

Коли глядь, а край лісу, в посадці, ще одна квітка красується. Два широких листочки, мов зелені долоньки, обхопили високе стебельце з білою китичкою дрібненьких квіточок.

Нахилилась до неї дівчинка.

— Пхи. Ти зовсім не пахнеш. І не розпуклась як слід. Навіщо мені така! Ось коли по-справжньому розквітнеш, наберешся лісових пахощів, тоді я тебе і візьму.

— Добре, приходь пізніше до мене, — відповіла квітка. — Чуєш? Пізніше. Тоді і дізнаєшся, як я гарно пахну. А даремно не ображай.

Прийшла дівчинка наступного дня до квітки. А та не хоче розпукуватись. І красу свою пелюстками пригорнула, наче сховала від людського ока.

— Хіба рано я прийшла? — зітхнула дівчинка.

— Рано, рано. Пізніше треба. Тоді я й розкрию свої пелюстки і запахну на весь ліс.

«Гаразд, почекаю ще трохи», — зітхнула дівчинка.

Отіпочала ходити дівчинка до квітки, а та й не думає розтуляти свої пелюстки.

— І довго ти дратимешся? — якось запитала її дівчинка.

Квітка злегка хитнула широкими листочками, сонно звела білу китичку.

— Я ж тобі кажу: пізніше приходь.

— Он яка ти! — невдоволено мовила дівчинка. — Що ж, зачекаю ще трохи.

Прийшла до неї наступного дня, а квітка вже поблякла, засихати почала.

— Як же тобі не соромно обманювати, люба квіточко?

— Я тебе не обманювала, дівчинко.

— Хіба ж не ти мені казала: «Приходь пізніше! Приходь пізніше!» Я й чекала, приходила. А ти...

— Ти приходила до мене вдень, коли я сплю. А я розтуляю пелюстки і запахну поночі, — перебила її квітка. — Тому я й казала, щоб ти приходила пізніше.

— Так он хто ти! Тепер я тебе впізнала, — сказала дівчинка. — Ти — любка, нічна фіалка. Хитра квітка.

— Даремно ти мене ображавш, — прошепотіла квітка. — Хіба я винна, що така вродилась? Іди, не заважай мені спати, дівчинко.

ПОЛОХЛИВИЙ ГРИБ

Виткнувся із землі грибок маслючок. Ніжка товстенька, брунатний капелюшок на самі вуха насунутий, щоб ніхто його не знайшов.

— З днем народження! — ласкаво привітав його кущик травички і розсунув стеблинки, місцем поступився.

А невеличка гілка осики, яка простяглася понад самою землею, зронила на грибок кілька пожовклих листочків.

— Щоб ніхто не помітив, — сказала. — Рости великий!

На світанку ліс умився теплим дощем. Потім визирнуло з-за дерев рожеве сонце. І кожна гличка, кожний листочок, кожна стеблинка почали сушити своє змокле вбрання. У лісі стало задушно, парко.

Грибок звівся навшпиньки і легко скинув з себе гілчині листочки. За ніч він помітно підріс, осмілів, капелюшок уже зсунув набакир: ось який я молодець!

— Гарний, гарний! — прошепотіла гілочка, про всяк випадок ховаючи його від чужих очей.

Але масляк невдоволено зиркнув на неї з-під капелюшка: мовляв, не маленький!

Та раптом десь поряд заспівав дзвінкий голосок. А ось і сама дівчинка показала в червоному платтячку, з маленьким козубком у руці.

Перелякався гриб, затремтів.

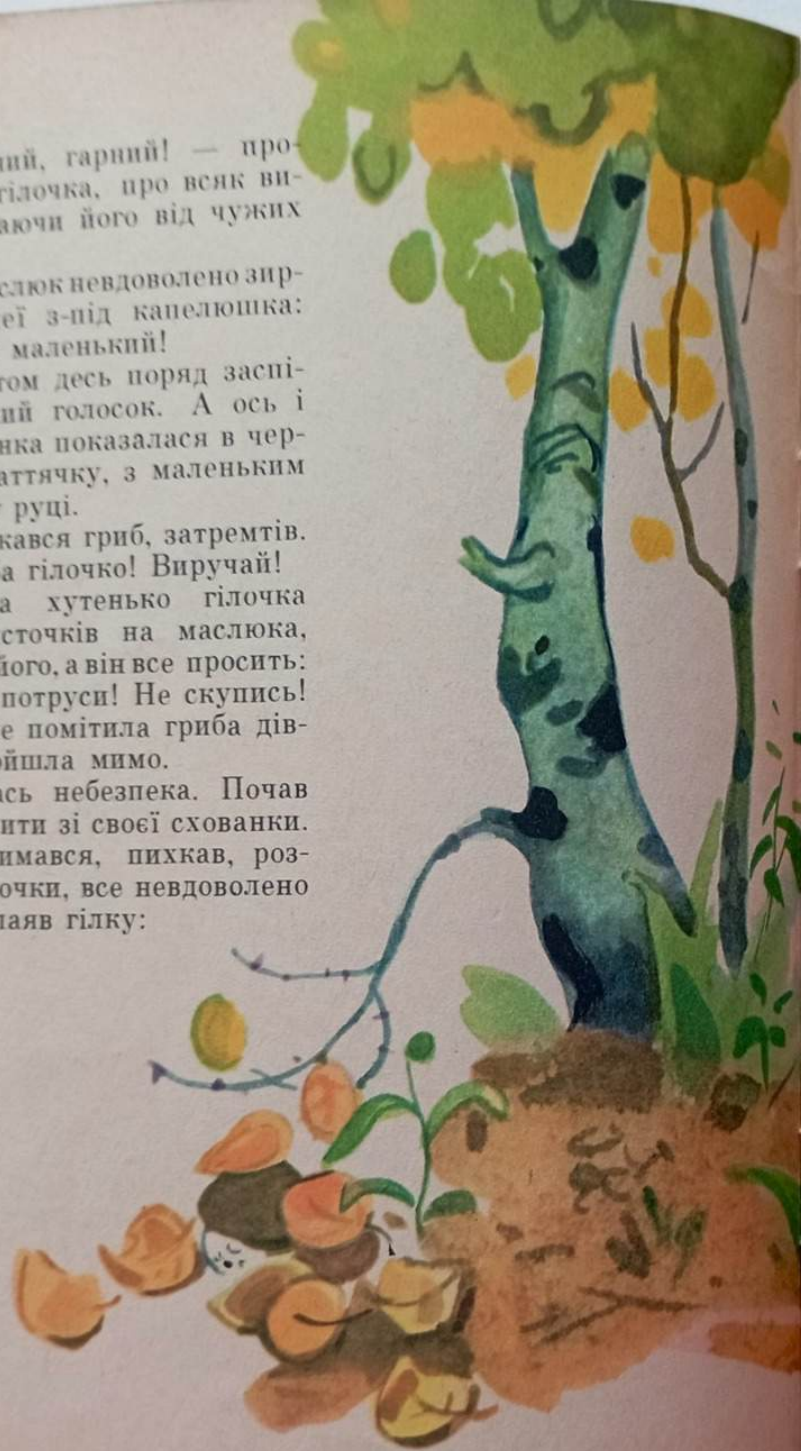
— Люба гілочко! Виручай!

Скинула хуленько гілочка кілька листочків на масляка, прикрила його, а він все просить:

— Ще потруси! Не скупись!

Так і не помітила гриба дівчинка, пройшла мимо.

Минулась небезпека. Почав гриб вилазити зі своєї схованки. Довго надимався, пихкав, розсував листочки, все невдоволено бурмотів, лаяв гілку:

— Ото накидала! Скільки часу через неї гайную! У мене й так життя коротке.

Нарешті вибрався. Ще більше капелюх набакир зсунув. Глянув хвацько... А просто на нього козуля біжить.

Як заволає тут гриб:

— Ой, гілочко! Визволяй з біди: мене козуля зараз з'їсть! Зглянулась на масляка гілка: шкода їй дурненького буркуна. Знов листочками його притрусила.

— Мало, мало! — благає гриб. — Боюся! Ще потруси!

— Та досить уже, — каже гілка. — Тебе й так не видно. А листочків у мене зовсім небагато лишилось.

— Ну ще хоч трошки, — упрощує гілочку лякливий гриб.

Зглянулася гілочка. Посипалось з неї листячко, наче жовті метелики закружляли в повітрі.

Відсидівся гриб під листям. Темно, затишно. Знову почав сердитись:

— От засипала. За три дні тепер не виберешся.

Цілу ніч розкидав масляк листя. Нарешті визволився. Увесь спітнів, а під капелюшком навіть дві великі краплинки-росинки повисли.

Огледівся на всі боки, себе обдивився.
— Ач як я виріс, погладшав! Ну ж бо посунься ще трохи, травице. Бачиш, тісно мені.

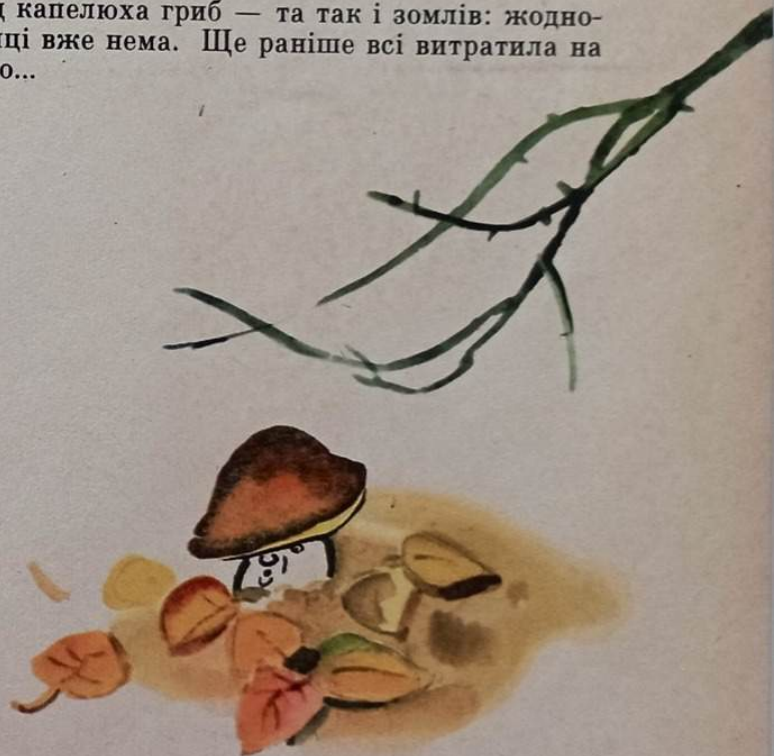
— Гаразд, хай буде по-твому, — охоче згодились по-жовклі билінки навколо.

Покрасувався гриб ще з півдня. Коли нагледіла його руда білка. Стриб-стриб до нього. Ох і перелякався бідолаха! Капелюх до самої землі насунув.

— Гілочко! Люба! — гукає з-під нього. — Виручай! Вік не забуду тебе хорошу. Ніколи й слова поганого про тебе більше не скажу!

Мовчить гілка.

Визирнув з-під капелюха гриб — та так і зомлів: жодного листочка на гілці вже нема. Ще раніше всі витратила на нього, полохливого...

муравлик лапками, наче хотів перевірити, чи витримає, і обережно поповз по ній.

А коли вискочив на берег, навіть не озирнувся, так хутко побіг до своїх. Тепер йому буде про що розповісти друзям. Либонь, не кожній мурасі доводиться плавати по морю на плоту, чи то пак по калюжі на листку.

А той жучок-козачок, що сидів на трісочці? Його незабаром теж прибило на хвилинку до рятівної гілки-місточка. Тільки він не зважився й ворухнутись. Дмухнув вітер, відігнав його тріску від містка. І знову жучок-козачок плаває по калюжі, все тремтить від страху.

НЕПРИЄМНА ПРИГОДА

Прудка коричнева ящірка вже поверталась додому, коли знов відчула небезпеку. Зупинилась, завмерла. Попереду стояв той самий хлопчисько в червоних тапочках, який мало не вловив її недавно. Ледве утєкла.

Хлопчисько теж завмер. Ще мить — і прожогом кинувся до неї. Але вхопити ящірку руками не так легко. І хлопчисько побіг за нею, намагаючись наступити на хвіст.

Бідна ящірка відчайдушно звивалась між кущиками трави, пірнала під опале листя. Вже майже добігла була до якоїсь нірки коло пенька, та хлопчисько наступив-таки їй на хвоста. Ящірка востаннє напружила сили, смикнулась і пірнула в нірку. Втекла, тільки без хвоста.

Довго вона просиділа в нірці, все журилась: як тепер без хвоста з'явиться в лісі? І раптом згадала: недалеко відси живе кравець їжак. «Піду до нього, я ж його колись від лисиці врятувала. Хай тепер мені за це хвоста пришиє».

Так і зробила, побігла. Ось і їжачкова хата.

— Доброго ранку, любий сусіде.

— Добридень, ящірко, — мовив їжак. — Кажу, з чим прийшла.

— Лихо в мене. Якийсь поганий хлопчисько хвіст одірвав.

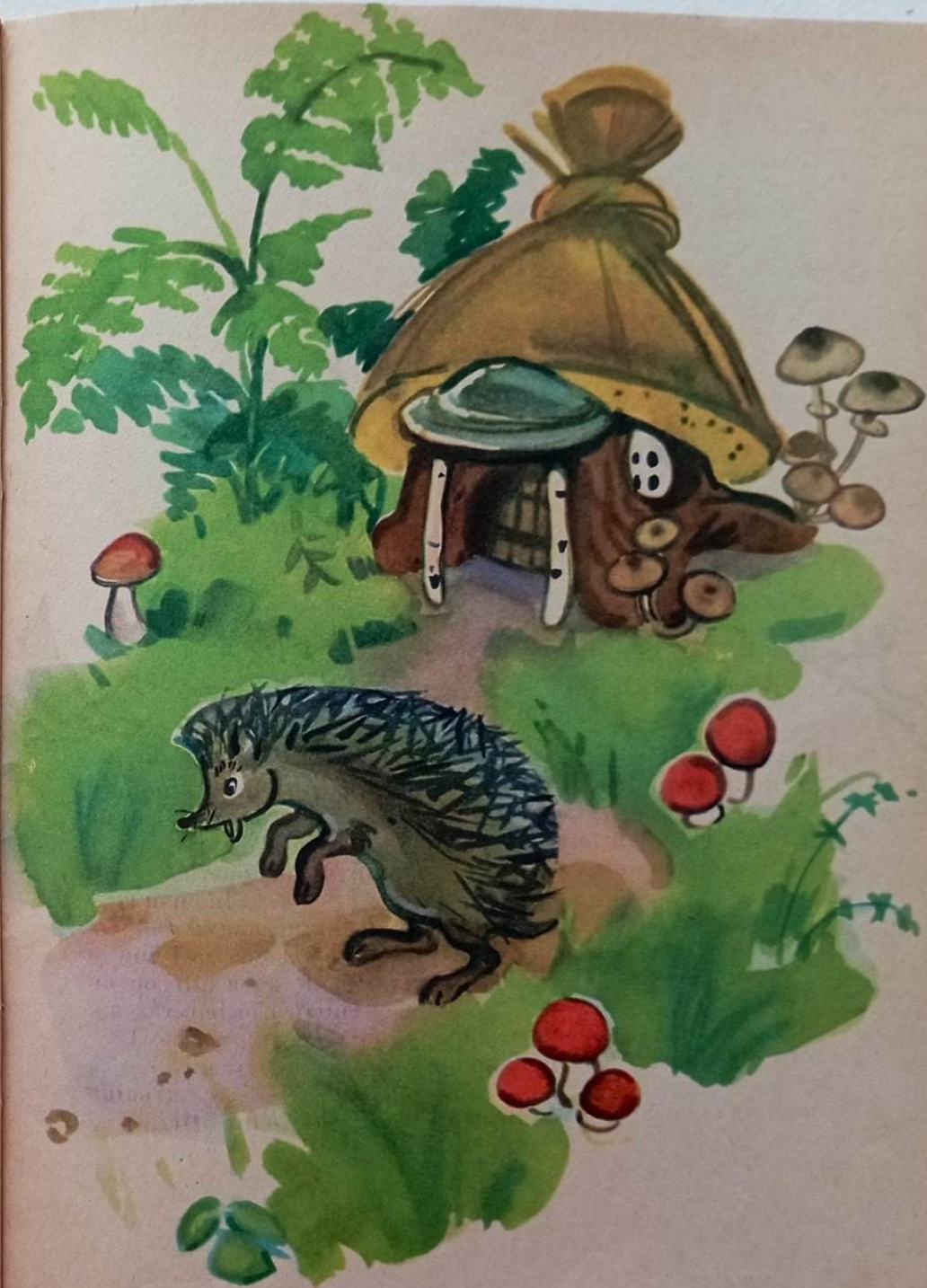
Їжак насунув на ніс окуляри, оглянув ящірку.

— Що ж, — заспокоїв її лісовий кравець, — хвіст пришити можна.

— Невже? — зраділа ящірка.

— Аби тільки був цілий.

— Так я зараз його принесу, — і побігла по свій загублений хвіст.

Шукала, шукала на галявині, а хвіст наче крізь землю провалився. Ніде нема!

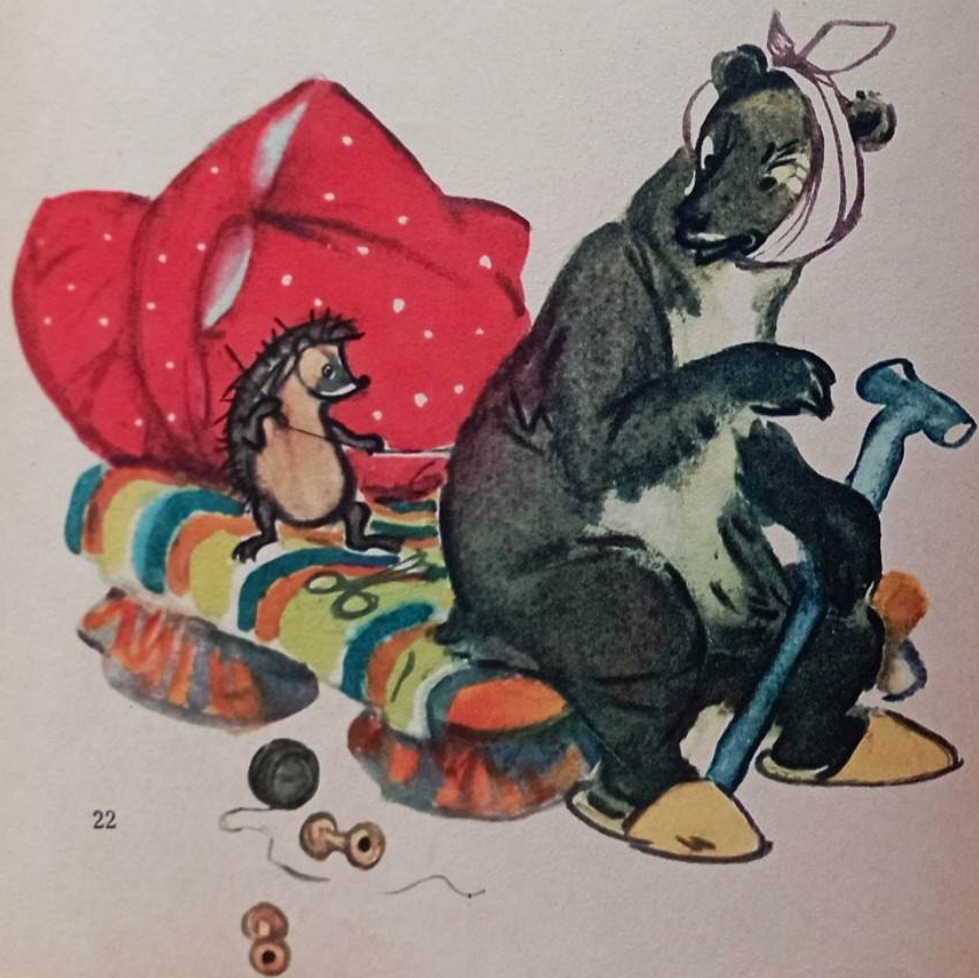
Прибігла знову до їжачка, плаче:

— Не знайшла. Що ж мені тепер робити, їжаче?

Подумав їжак, каже:

— Недавно мені ведмідь розповідав, що нібито хтось бачив у лісі такий хвіст.

— Ой, любий їжаченьку, сходи до ведмедя! Вік тобі

вдячна буду. Хай тобі миші самі в рот стрибають, — побажала ящірка.

— Добре, добре, — засопів їжак. — Зроблю вже тобі таку ласку.

Задріботів їжак до ведмедя, притупцяв. Питає про ящірчин хвіст. Згодився ведмідь сказати, хто йому про це розповідав. Тільки з умовою: хай їжак спершу залатає йому шкуру. Геть увесь бік обдер, коли по мед лазив.

Почав їжак зашивати ведмедеві шкуру. Шив, шив — ниток не вистачило. Побіг додому, приніс. Шив, шив — знову не стало. Довелося в сусіда, такого ж кравця, позичати. Нарешті залатав клишоногого.

— Від борсука чув, — каже ведмідь. — Це він нібито десь у лісі бачив ящірчин хвіст.

Никав, никав по лісі їжак, нарешті здибав борсука. Розказав усе.

— Сам я не бачив хвоста, — старий борсук задумливо

покрутив довгого сивого вуса, — то мені заєць розповідав про нього.

Пішов їжак до зайця. А де того косого знайдеш? Гасав собі цілий день по лісу, радий, що прудкі ноги має. Довго шукав його їжак. Ще тиждень минув, поки знайшов аж за селом, на городі.

— Ящірчин хвіст? — перепитав заєць. — Бачив колись, тільки забув, де саме.

— От тобі лихо! — скрушно мовив їжак. — Ну згадай, друже, я тобі за це добру шубу на зиму пошюю. В боргу я перед ящіркою: від лисиці колись допомгла врятуватись, попе-

редила, і я ледь устиг згорнутись у клубок. Мушу тепер віддячити. Ну, то як?

— Гаразд, — врешті погодився заєць. — Іди додому і починай шити, а я тим часом пошукаю в лісі той хвіст.

Почалапав їжак додому стомлений, але веселий. І відразу взявся до роботи. Гарна шубка вийшла, — біла, пухнаста, тепла!

А тут заєць з ящірчиним хвостом надоспів.

— Шкода тільки, що не коричневий, а зелений, — каже. — Проте, якщо не сподобається, пофарбувати можна.

Побіг радий їжак до ящірки.

— Дивись, — гукає їй ще здаля, — який гарний хвіст я тобі дістав!

Підповзла ящірка, поглянула на хвіст.

— А навіщо мені другий? — каже.

— Як другий? — здивувався їжак. — Тобі ж хлопчисько відірвав хвоста?

— Ну то й що? Не було хвоста, а тепер є. Правда, невеличкий, але свій. Сам виріс.

— Невже? — здивувався їжак.

Уважно обдивився ящірчин хвіст. Ніде ні шва, ні ниточки — справді виріс.

— Так чого ж ти мені голову морочила? — затупав на неї їжак. — Я всі ноги пооббивав, стільки часу змарнував!

— Та я ж не знала, що він знову відросте, — виправдувалась ящірка.

Але їжак і слухати її не схотів: форкнув сердито і подався геть. Ой, як образився!

Не потрапляй йому тепер на очі, ящірко: лихо буде!

КМІТЛИВИЙ ГОРОБЕЦЬ

Взимку і птахи, і звірі — всі ближче до житла людини гуляють. Бо важко в цю пору прогодуватись у голому лісі, у білому від снігу полі.

Покинув ліс і горобець-сірячок, теж до людей подався.

Зразу за лісом вулиця починалась. Ошатні будиночки в ряд стоять за невисокою дерев'яною огорожею. Бачить горобець: з одного вікна палиця стримить, з кінця її нитка звисає, на ній — вузлик, якась їжа в марлю загорнута. І, звичайно, синиці вже тут клопочуться.

Сів горобець поряд на дереві, міркує: як би й собі підживитись? Добре синицям, їм, бач, яка шана: кормушки розвішують, підгодовують, — їжте, любі синички, на здоров'я! А для горобців ніхто й пальцем не ворухне. Мовляв, хай самі себе обслуговують.

Ось одна синиця до вузлика підлетіла, почепилась. Нитка то закручується, то розкручується. А синиця й не зважає, довбає собі той вузлик та й годі. Смачно!

Під'їла трохи, відлетіла, на гілку сіла. Одразу друга синиця почепилася за білий вузлик. Теж гойдається, як акробат, униз головою висить, дзьобає. А потім синиці знову помінялися місцями: перша снідає, друга на гілці дзьоб чистить, чепуриться, свої черги до вузлика чекає.

Дивився, дивився на синиць горобець, а в самого кишки аж співають, — так їсти хочеться. Ну хоч би тобі яку ріску зранку перехопив! Анічого.

Не витримав бідолаха, стриб з дерева — і до нитки. Крутиться перед ним та нитка, не поступається йому синиця місцем на вузлику. І друга прилетіла, теж заважає, метушиться.

Потріпотів крильцями горобець, потріпотів і знов на гілку ялиці. Сів, зажурився.

Коли раптом під деревом собака як гавкне! Полохливі синички пурх — і нема, злякалися. А горобець оглядівся, — що йому той собака, коли їсти хочеться, аж в очах темніє, — і до вузлика першим підлетів.

Ох і смачно ж у таку холоднечу проковтнути шматочок сиру! Та де там! Не встиг як слід і поласувати, аж тут знову синиці. І такі нахабні, — лети, мовляв, собі геть, це наше!

Прогнали горобця-сіромаху. Сів на гілці, щось собі міркує, голівкою нетерпляче крутить. Тоді як цвірінкне зненацька, як пурхне! А синиць наче вітром здмухнуло, розлетілися в різні боки. Та сам горобець недалеко відлетів. Бачить, нема синичок — він мерщій до кормушки-гойдалки. Їсть, поспішає, поки наполохані синиці не вернулись.

Ось так і піддурив подружок-синичок голодний горобець. Тепер і мороз не страшний. Підживився трохи.

СОРОЧИНІ ВИГАДКИ

Був холодний осінній ранок. Визирнуло сонце з-за хмарини, скосячи промінці на землю. Заглянув один із них у нірку до старої черепахи, розбудив її. Виповзла черепаха на луг і неквапливо почала папалати шукати собі снідання.

А сніданок у черепахи простий: зелені листочки, стеблинки, смачні корінці. Довго й шукати не треба. Ось і надібалала.

Раптом чує — хтось гукає її:

— Доброго ранку, черепахо!

Глянула черепаха вгору, бачить, а то на пеньку сорока сидить.

— Добридень, сороко-білобоко, — відказала черепаха. — Чого це тебе сюди занесло?

— А я летіла й тебе побачила. Думаю: ти чи не ти? Вже стільки пташок полетіло в теплі краї, від зими втекло. Як же ти од неї втечеш, коли за день навіть он до того дерева не доберешся?

— Дурниці ти верзеш. Яка там ще зима? Звідки вона?

— Як яка? Холодна, з морозами. Вся земля вкривається снігом, і нема чого їсти.

— Снігом, кажеш, земля вкривається? — перепитала черепаха і замислилась. — Щось не пригадую такого. Ось уже скоро тридцять років живу, а ніякого снігу й не бачила.

— Невже ніколи не бачила?

— Чи я коли брехала? — образилась черепаха. — Зроду-віку не чула. Недаремне всі тебе звуть плетухою: хтось пустив поголоску, а ти й підхопила.

— Як ти смієш таке казати? — скипіла сорока і забігала по пеньку. — Минулого року я на власні очі бачила сніг! Він такий білий-білий і пухкий, м'якіший за мох. А холоднеча... Нікуди від неї не сховаєшся, скрізь допече. Лапки мерзнуть, і їсти нічого. Жах!

— Не вигадуй, — мовила черепаха. — Глянь, скільки всякої їжі навколо. Куди вона подінеться?

— А, так! Ну гаразд, ти скоро дізнаєшся, що таке зима. І наплачешся! — вигукнула ображена сорока й полетіла до лісу.

Наступного дня уздріла на дубі ворону і почала їй скаржитись:

— Кумасю, ти тільки послухай. Бачила вчора я на лузі стару черепаху. Кажу їй, що цього року зима буде люта. А вона, уявляєш, сміється, плетухою мене обізвала, каже, що ніякої зими не буває, ніякого снігу.

Подивилась ворона одним оком на сороку, поважно сказала:

— Чого ж тут дивувати? Черепаха просто ніколи не бачила зими. Вона з осені засинає і спить аж до весни, коли вже сніг розтане.

— І як я зразу не догадалась? — змахнула крилами сорока. — Полечу до черепахи, даремно ми з нею посварились.

Подалась сорока. Довго кружляла над лугом. Але черепахи так і не знайшла. Напевне, залізла кудись у нору і заснула. А прокинеться навесні — знов казатиме, що ніякої зими не буває. Що все це — сорочині вигадки.

- 50672 -

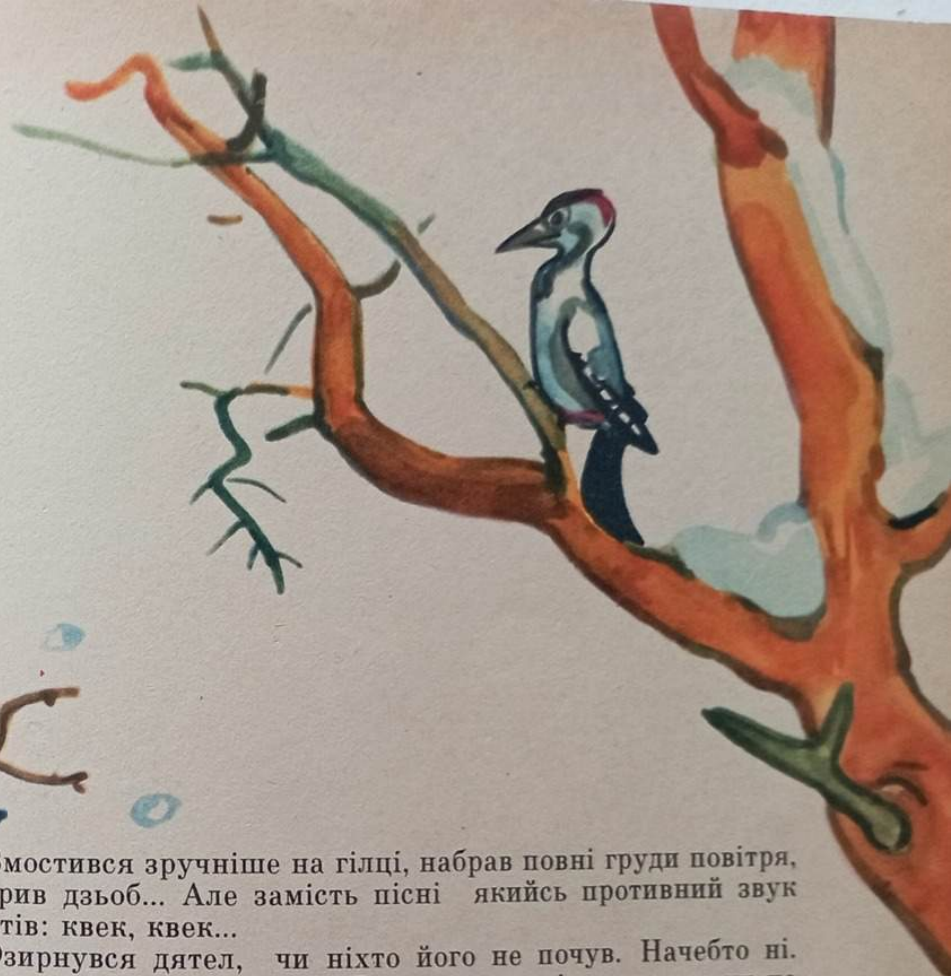
ПІСНЯ ВЕСНИ

Сидів на сосні дятел. Цюкав, цюкав гіллячку — стомився. Вирішив перепочити. Коли чує: внизу говорять про нього. Схилив голову, аж то хлопець і дівчинка. Стоять під деревом, його розглядають.

— Трудяга цей дятел, — каже хлопець. — Ні влітку, ні взимку нема від нього порятунку комахам і личинкам. Скрізь знайде.

— Корисний птах, — погодилася з ним дівчинка. — Та тільки шкода: співати не вмів. А птах без пісні — що зима без снігу.

Ох і прикро ж стало дятлові від цих слів! Бач, його навіть за птаха не хочуть вважати. Зажурився бідолаха. Хіба він крил не має? Не літає? Не винищує комах? Думав, думав дятел і врешті надумав: «Дай-но і я спробую заспівати».

Вмостився зручніше на гілці, набрав повні груди повітря, розкрив дзьоб... Але замість пісні якийсь противний звук вилетів: квек, квек...

Озирнувся дятел, чи ніхто його не почув. Начебто ні. Знову спробував заспівати. Еге, з такою піснею на люди не поткнешся!

Засумував дятел. А тут ще місяць лютий догулює останні дні. Ось-ось заіскриться снігами березень, заголубіє весняна розлий-вода. Все навколо заспіває, бо на то й весна. Як же дятлові без пісні?

Полетів дятел до синичок-сестричок.

— Навчіть, любі, свої пісні. Хочу, як усі порядні птахи, співати.

— Що таке? Що таке? — загомоніли вертляві синички.—

Невчасно ти, дятле, прилетів. Кому ж бо охота надголодь співів навчати? Прилітай, коли потеплішає. Тоді й навчимо.

Покрутився дятел, до повзика подався. Може, він навчить.

— Ні, — відказав йому повзик, — часу нема. Сам знаєш, скільки його треба, щоб яку путящу личинку під корою взимку знайти.

І хоч кого вже дятел просив: і каркату ворону, і нічне страховисько пугача, — всі йому відмовили. Навіть миршаві горобці пожаліли свого розбишацького чивикання.

Ох і розлютився дятел. Змахнув головою, цюкнув спере-сердя старий сучок на сосні, а той як забринить! На весь ліс луна розляглася.

— Що таке? Сучок співає?! Ану, давай співай!

І заспівав сучок. Цюк—бринить, цюк—бринить. Дивина!

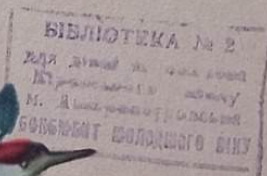
Зрадів дятел. Почав пробувати сухі гілки на сусідніх деревах — теж співають.

На цей незвичайний спів позліталися з усіх усюд птахи. Посідали на гілках — слухають, дивуються. А дятел знай своє: виграє на сучку, наче дріб вибиває на барабані.

— Чусте, тепер і в мене пісня є! — з гордістю каже дятел.

— Так хто ж таку пісню слухати стане, — засміялися птахи. — Ні голосу, ні мелодії.

— Зате... зате вона — перша пісня весни, — відповів догадливий дятел. — А весну всі з нетерпінням чекають. І та-кій пісні радітимуть.

Зміст

ЯК ПРИХОДИТЬ ВЕСНА	3
СОЛОДКИЙ ДОЩ	4
ХИТРА КВІТКА	6
ПОЛОХЛИВИЙ ГРИБ	10
ХОРОБРИЙ МУРАВЛИК	16
НЕПРИЄМНА ПРИГОДА	19
КМІТЛИВИЙ ГОРОБЕЦЬ	27
СОРОЧИНІ ВИГАДКИ	30
ПІСНЯ ВЕСНИ	34

20 коп.

Для молодшого шкільного віку

Буцень Олег Васильевич

СЛАДКИЙ ДОЖДЬ. СКАЗКИ

(На українском языке)

Редактор *І. В. Маценко*. Художній редактор *Г. Ф. Мороз*. Технічний редактор
Ф. Н. Резник. Коректор *Т. О. Крижна*.

Здано на виробництво 12. V. 1965 р. Підписано до друку 24. IX. 1965 р. Формат
70×90^{1/16}. Фіз. друк. арк. 2,5. Умовн. друк. арк. 2,92. Обл.-вид. арк. 2,87. Тираж
125000 (1—75000). Зам. № 479. Ціна 20 коп. ТП—1965—поз. 680. Видавництво «Ве-
селка». Київ, Кірова, 34. Друкоофсетна фабрика «Атлас» Державного комітету Ради
Міністрів УРСР по пресі. Львів, Зелена, 20.